

LIBRIS

We know
books

NEIL GAIMAN

MITOLOGIE NORDICĂ

ILUSTRĂȚII DE
LEVI PINFOLD

TRADUCERE DIN ENGLEZĂ
DE ALEX MOLDOVAN

arthur

CUPRINS

Introducere ix

ÎN ROLURILE PRINCIPALE 1

ÎNAINTE DE ÎNCEPUT ȘI DUPĂ 9

YGGDRASIL ȘI CELE NOUĂ LUMI 19

CAPUL LUI MIMIR ȘI OCHIUL LUI ODIN 25

COMORILE ZEILOR 31

MEȘTERUL CONSTRUCTOR 47

COPIII LUI LOKI 63

NEOBIȘNUITA NUNTĂ A FREYEI 77

MIEDUL POETILOR 95

CĂLĂTORIA LUI THOR PE TĂRĂMUL URIAȘILOR 113

MERELE NEMURIRII 135

POVESTEA LUI GERD ȘI A LUI FREY 155

PARTIDA DE PESCUIT A LUI HYMIR ȘI THOR 167

MOARTEA LUI BALDER 183

ULTIMELE ZILE ALE LUI LOKI 203

RAGNAROK: DESTINUL ULTIM AL ZEILOR 219

Glosar 233*Note* 237

LBRIS

We know
books

ÎN ROLURILE
PRINCIPALE

LBRIS

We know
books

În mitologia scandinavă apar numeroși zei și zeițe. Pe câțiva îi veți întâlni în această carte. Majoritatea poveștilor însă sunt despre doi zei, Odin și fiul său Thor, precum și despre fiul unui uriaș, Loki pe numele lui, care locuiește în Asgard alături de tribul Aesir.

Odin

Cel mai însemnat și mai vechi dintre zei este Odin.

Odin cunoaște multe taine. Și-a pierdut un ochi în schimbul înțelepciunii. Mai mult de-atât, pentru a înțelege runele și pentru putere, el s-a sacrificat pe sine lui însuși.

S-a spânzurat de arborele lumii, Yggdrasil, și a rămas atârnat acolo vreme de nouă nopți. Coastele i-au fost străpunse de vârful unei sulite, rănindu-l grav. Vânturile l-au prins în strânsoarea lor, biciuindu-i trupul spânzurat. N-a mâncat nimic vreme de nouă zile și nouă nopți, nici n-a băut. A stat acolo singur, în suferință, așteptând ca viața să se scurgă încet din el.

Îi era frig, agoniza și era la un pas de moarte când sacrificiul a dat roade. Era un fruct amar: în extazul agoniei și-a coborât privirea, iar runele i s-au dezvăluit. Le-a aflat și le-a înțeles sensul și puterea. Frânghia s-a rupt atunci, iar el a căzut, țipând, din copac.

Înțelegea magia. Acum lumea era a lui.

Odin are multe nume. El este tatăl suprem, stăpânul celor răpuși, zeul spânzurătorii. I se spune Grimnir și Cel de-al Treilea. În fiecare țară are alt nume (pentru că lumea i se închină sub diferite forme și în mai multe limbi, dar întotdeauna Odin e cel căruia oamenii i se închină).

Călătorește din loc în loc deghizat, pentru a vedea lumea așa cum o văd oameni. Când se află printre noi, arată ca un bărbat înalt care poartă mantie și pălărie.

Are doi corbi cărora le zice Hugin și Munin, semnificând „cunoașterea” și „memoria”. Aceste păsări zboară de colo colo prin toată lumea în căutare de noutăți și se întorc la Odin cu cunoștințe despre toate cele. I se așază pe umeri și-i șoptesc la ureche.

Când stă pe tronul său înalt de la Hlidskjalf, vede tot ce mișcă, în toate colțurile lumii. Nu i se poate ascunde nimic.

A adus războiul în lume: luptele încep prin aruncarea unei sulite în armata inamică, lupta și victimele fiindu-i închinată lui Odin. Supraviețuiești prin bunăvoința lui, iar dacă pieri înseamnă că te-a trădat.

Dacă mori eroic în bătălie, walkiriile, frumoasele fecioare războinice care adună sufletele bravilor căzuți, te iau și te duc în marele palat numit Walhalla. Odin te așteaptă în Walhalla, unde vei bea, vei mânca și vei lupta sub comanda lui.

Thor

Thor, fiul lui Odin, e zeul fulgerelor. El e sincer, în vreme ce Odin e viclean, e bun la suflet, în vreme ce tatăl său e necinstit.

E uriaș, cu barba roșie și voinic, fiind de departe cel mai puternic dintre toți zeii. Puterea îi e amplificată de centura puterii, Megingjord: când o poartă, puterea i se dublează.

Arma lui Thor e Mjollnir, un ciocan extraordinar, făurit de pitici. Veți afla povestea lui. Trolii, uriașii gheții și uriașii munților tremură cu toții la vederea lui Mjollnir, fiindcă i-a ucis pe mulți dintre frații și prietenii lor. Thor poartă mănuși de fier, care-l ajută să prindă mai bine mânerul ciocanului.

Mama lui Thor a fost Jord, zeița pământului. Fiii lui Thor sunt Modi, cel furios, și Magni, cel viguros. Fiica lui Thor e Thrud, cea puternică.

Soția lui e Sif, cea cu părul de aur. Ea a avut un fiu, Ullr, înainte să se căsătorească cu Thor, iar Thor e tatăl vitreg al lui Ullr. Ullr e un zeu care vânează cu arcul și săgețile, și este zeul cu schiuri.

Thor e apărătorul Asgardului și al Midgardului.

Există multe povești despre Thor și aventurile lui. Pe unele le veți găsi aici.

LIBRIS

We know books

LBRIS

We know
books

Loki

Loki e foarte chipeș. Este înșelător, convingător, plăcut și de departe cel mai viclean, subtil și șiret dintre locuitorii din Asgard. Ce păcat că poartă în el atâta întuneric: atâta furie, atâta invidie, atâta viciu.

Loki e fiul lui Laufey, care mai era cunoscută și sub numele de Nal, sau Acul, pentru că era subțire, frumoasă și tăioasă la vorbă. Se spune că tatăl lui a fost Farbauti, un uriaș; numele lui înseamnă „cel ce dă lovituri periculoase“, iar Farbauti era periculos, după cum o spune și numele.

Loki se plimbă pe cer cu încălțări zburătoare și își poate schimba înfățișarea ca să semene cu oricine sau ca să arate ca un animal, însă adevărata lui armă e mintea. Este mai viclean, mai subtil, mai înșelător decât orice zeu sau uriaș. Nici măcar Odin nu e la fel de viclean ca Loki.

Loki și Odin sunt frați de sânge. Ceilalți zei nu știu când sau cum a apărut Loki în Asgard. E prietenul lui Thor și trădătorul lui Thor. Este tolerat de zei, probabil pentru că stratagemele și planurile lui i-au salvat de atâtea ori de câte i-au băgat în belea.

Loki face lumea mai interesantă, dar și mai puțin sigură. El este tatăl monștrilor, sursa tuturor nenorocirilor, zeul viclean.

Loki bea prea mult, iar când bea nu-și poate controla vorbele, gândurile sau faptele. Loki și copiii lui vor fi prezenți la venirea Ragnarokului, sfârșitul a tot ce există, și atunci nu vor lupta de partea zeilor din Asgard.

LBRIS

We know
books

ÎNAINTE DE ÎNCEPUT
ȘI DUPĂ

I

Înainte de început nu exista nimic – nici pământ, nici văzduh, nici stele, nici cer: doar lumea ceții, nedeslușită, fără formă, și lumea focului ce arde mereu.

La nord era Niflheim, lumea întunecată. Aici, unsprezece râuri otrăvitoare traversează ceața, toate izvorând din același puț aflat în centrul lumii, vârtejul ce vuieste numit Hvergelmir. Niflheim era mai rece ca gheața, iar ceața tulbure ce învăluia totul era apăsătoare. Cerul era ascuns de negură și pământul era umbrat de pâcla rece.

La sud era Muspell. Muspell era focul. Toate străluceau și ardeau acolo. Muspell era luminoasă, în vreme ce Niflheim era cenușie; era lavă topită, în vreme ce lumea ceții era înghețată. Tărâmul era cuprins de focul asurzitor al unui fierar; nu exista pământ solid, nici cer. Doar scânteii și jeturi de căldură, roci topite și tăciuni aprinși.

În Muspell, la marginea focului, unde ceața se transformă în lumină, unde se termină pământul, stătea Surtr, care exista dinaintea zeilor și stă acolo și acum. Are în mână o sabie în flăcări, iar lava ce clocotește și ceața înghețată sunt totuna pentru el.

Se spune că numai de Ragnarok, adică la sfârșitul lumii, își va părăsi Surtr postul. Va porni din Muspell cu sabia lui în flăcări și va pârjoli lumea, iar zeii vor pieri de mâna lui unul câte unul.

II

Între Muspell și Niflheim era un vid, un loc gol al neființei, un loc fără formă. Râurile din lumea ceții au curs în acest vid numit Ginnungagap, „golul ce se cascadează”. De-a lungul timpului, aceste râuri otrăvite s-au solidificat treptat, transformându-se în ghetari uriași, în zona dintre foc și ceață. Gheața aflată la nord de vid a fost acoperită de ceață înghețată și bucăți

de grindină, dar în sud, unde ghețarii au ajuns pe tărâmul focului, tăciunii și scânteile din Muspell s-au întâlnit cu gheața, iar vânturile calde de pe tărâmul focului au făcut ca aerul de deasupra gheții să fie blând și plăcut ca o zi de primăvară.

Când gheața și focul s-au întâlnit, gheața s-a topit și în noile ape rezultate a apărut viața: o ființă mai mare decât lumile, mai mare decât orice uriaș care a existat sau va exista vreodată. Nu era nici mascul, nici femelă, ci amândouă deodată.

Această creatură a fost strămoșul tuturor uriașilor și își spunea Ymir.

Ymir n-a fost singura ființă vie ce-a apărut din topirea gheții: a mai fost și o vacă ciută, mai mare decât orice închipuire. Lîngea blocurile sărate de gheață ca să se hrănească și să se adape, iar laptele-i curgea în râuri din cele patru ugere. Cu laptele acesta s-a hrănit Ymir.

Uriașul a băut lapte și a crescut.

Ymir i-a spus vacii Audhumla.

Limba roz a vacii a scos la iveală oameni din blocuri de gheață: în prima zi doar părul unui bărbat, a doua zi capul, iar a treia zi s-a văzut tot corpul.

Era Buri, strămoșul zeilor.

Ymir s-a culcat și, în timp ce dormea, a născut: de la subsuoara stîngă a lui Ymir s-au născut un uriaș și o uriașă, iar din picioarele sale s-a născut un uriaș cu șase capete. Din acești copii ai lui Ymir se trag toți uriașii.

Buri și-a ales o nevastă pe una dintre aceste uriașe și împreună au avut un fiu, căruia i-au spus Bor. Bor s-a căsătorit cu Bestla, fiica unui uriaș, și împreună au avut trei fii: Odin, Vili și Ve.

Odin, Vili și Ve, cei trei fii ai lui Bor, s-au făcut mari. Pe măsură ce creșteau, au văzut în depărtare flăcările din Muspell și întunericul din Niflheim, dar au știut că fiecare dintre locurile astea ar fi însemnat pentru ei moartea. Cei trei frați erau prinși pentru totdeauna în Ginnungagap, marele gol dintre foc și ceață. Era ca și cum n-ar fi fost nicăieri.

Nu erau nici mare, nici nisip, nici iarbă, nici pietre, nici pământ, nici copaci, nici cer, nici stele. În momentul acela nu existau nici lumea, nici cerul, nici pământul. Golul nu era nicăieri: doar un loc pustiu ce aștepta să fie umplut cu viață și existență.

Era timpul creației. Ve, Vili și Odin s-au uitat unul la altul și s-au sfătuit despre ce trebuia făcut acolo, în vidul Ginnungagap. Au vorbit despre univers și despre viață și despre viitor.

Odin, Vili și Ve l-au ucis pe uriașul Ymir. Trebuiau s-o facă. Altfel n-ar fi putut crea lumile.

Acesta a fost începutul tuturor lucrurilor, moartea ce-a făcut posibilă viața.

L-au înjunghiat pe marele uriaș. Sângele s-a scurs din cadavrul lui Ymir în cantități inimaginabile; râuri de sânge sărat ca marea și gri ca oceanele s-au revărsat într-un potop atât de neașteptat, atât de puternic și atât de adânc, încât i-a măturat și i-a înecat pe toți uriașii. (Un singur uriaș, Bergelmir, nepotul lui Ymir, și soția sa au supraviețuit, pentru că s-au cocoțat pe o cutie de lemn care i-a purtat ca o barcă. Toți uriașii pe care-i vedem astăzi și de care ne temem se trag din ei.)

Odin și frații lui au creat pământul din carnea lui Ymir. Au pus oasele lui Ymir unele peste altele și au făcut munții și stâncile.

Pietrele și pietricelele, nisipul și pietrișul pe care le vedeți, toate au fost dinții lui Ymir și fragmente de oase rupte și zdrobite de Odin, Vili și Ve în lupta cu uriașul.

Mările care înconjoară lumile? Toate au fost sângele și sudoarea lui Ymir.

Priviți spre cer: vă uitați în craniul lui Ymir. Stelele pe care le vedeți noaptea, planetele, toate cometele și stelele căzătoare sunt scânteii ce s-au ridicat din focul din Muspell. Norii pe care îi vedeți ziua? Au fost cândva creierii lui Ymir, și cine știe ce gânduri au chiar și acum.

III

Lumea e un disc plat, iar marea o înconjoară de la un capăt la altul. Uriașii trăiesc la marginea lumii, lângă mările adânci.

Pentru a-i ține în frâu pe uriași, Odin, Vili și Ve au ridicat un zid din genele lui Ymir și l-au amplasat în jurul centrului lumii. Au numit tărâmul din interiorul zidului Midgard.

Midgardul era pustiu. Ținuturile erau frumoase, dar nimeni nu străbătea pajistile și nu pescuia în apele limpezi, nimeni nu explora munții stâncoși și nu se uita la nori.

Odin, Vili și Ve știau că o lume nu este lume dacă nu e locuită. S-au plimbat de colo colo în căutarea oamenilor, dar n-au găsit pe nimeni. În cele din urmă, pe o limbă stâncoasă de la malul mării, au găsit doi bușteni aduși de maree și azvârliți pe țarm.